

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
гр. РАДОМИР

ПРЕЗ ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2010 год.

Съдържание:

№	Глава	Страница
1	Приходи и произведена продукция	2
2	Разходи	3
3	Финансови резултати	5
4	Осигуровки и данъци	5
5	Балансови показатели	6
6	Парични потоци	10
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	11
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	16
9	Основен капитал	18
10	Персонал, производителност и заплащане	19
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	22
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	22
13	Екология и опазване на околната среда	23
14	Инвестиционна дейност	23
15	Качество на произвежданата продукция	24
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	25
17	Кредитна експозиция	27
18	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	27
19	Движение на акциите	27
20	Антикризисна програма	28
21	Предвиждано развитие на предприятието през 2010 година	33
22	Изпълнение на програмата за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление	36
23	Важни събития, настъпили след годишното счетоводно приключване	40
24	Заклучение	40

Настоящият доклад обхваща дейността на “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД, гр. Радомир през периода януари – март 2010 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл.33 от Наредба №2 от 17.09.2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение №10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от продажби на неоперативни материални активи, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци и други приходи. Липсват финансови приходи. По същество всички приходи са brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** са в размер на **548 хил. лева**. В резултат на засегналата предприятието световна икономическа криза, те са значително по-малко спрямо първото тримесечие на предходната година и се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дъл
Приходи от продажби на продукция	297	54,2%
Приходи от наеми	39	7,1%
Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	4	0,7%
Приходи от продажби на материали	63	11,5%
Приходи от продажби на дълготрайни материални активи	86	15,7%
Други приходи	59	10,8%
Общо приходи	548	100,0%

Приходите от продажби на продукция формират по-голямата част от общия размер на приходите – 54%. Всичките приходи са 19% от размера им през съответния период на предходната година. Спадът е в следствие на световната икономическа криза, която засегна особено силно производството на инвестиционно оборудване.

Една десета от произведената и експедирана продукция през първото тримесечие на годината е предназначена за чуждестранни клиенти.

Основните видове произведени изделия по клиенти са посочени в таблицата на следващата страница.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (лева)	Относителен дял
1	"Елаците мед" АД	Ремонт на възли и детайли на трошачки	94 229	31,75%
5	"Радомир метал индъстриз" АД	Оборудване за черната металургия и корпуси на трошачки за рудодобива	71 178	23,98%
2	"Стомана индъстри" АД	Изработване на кранови редуктори и резервни части	51 458	17,34%
4	"KHS Maschinen-und Anlagen" AG	Изработване на зъбни венци	26 108	8,80%
3	"Кумерио Мед" АД (чрез "Струма 1892" АД)	Изработка на резервни части	19 558	6,59%
	АЕЦ Козлодуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Преустройство на кранове	18 000	6,06%
7	"МБС бизнес" ЕООД	Механообработка на възли и детайли	12 955	4,36%
8	"Енергоремонт - Кресна" АД	Изработване на зъбни колела и механообработка на детайли	3 070	1,03%
9	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	251	0,08%
В С И Ч К О			296 807	100,0%

2. Разходи

Разходите са в размер на **1 086 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за материали, заплати, осигуровки, външни услуги и амортизации, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през първото тримесечие на 2010 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за суровини и материали	201	18,5%
Разходи за външни услуги	100	9,2%
Разходи за заплати и възнаграждения	311	28,6%
Разходи за осигуровки	49	4,5%
Разходи за амортизации	304	28,0%

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Балансова стойност на продадени активи	0	0,0%
Изменение на запасите от продукция и незавършено производство	34	3,1%
Разходи за командировки	3	0,3%
Представителни разходи	2	0,2%
Еднократни данъци	2	0,2%
Съдебни такси и други юридически разходи	2	0,2%
Други разходи	0	0,0%
Разходи за лихви	77	7,1%
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	0	0,0%
Банкови такси и комисионни	1	0,1%
Общо разходи	1 086	100,0%

Всички видове разходи бележат намаление в сравнение с първото тримесечие на предходната година, в следствие на по-малкия обем на производството. Разходите като цяло намаляват 4 пъти. В същото време приходите от продажби на продукция намаляват 9,4 пъти спрямо тримесечието от предходната година. Намалението на всички видове приходи е 5,3 пъти.

Намалението на разходите за материали и външни услуги се дължи и на въведените през втората половина на 2009 год. антикризисни мерки и въведените лимити при използването на горива, газ, енергия и външни услуги.

Разходите за персонала (заплати и осигуровки) намаляват 4,1 пъти спрямо първо тримесечие на предходната година. Това намаление е резултат от спада на изработените нормочасове, респективно на заплатите на нормените работници, както и от преминаването на ненормения персонал на половин работен.

Следва да се обърне внимание на променените разходи за амортизации. В резултат на преоценката на машините и съоръженията, извършена към 30.06.2009 год., разходите за амортизации след тази дата нарастват с 245 хил. лева месечно. От началото на 2010 год. е спряно начисляването на амортизации на значителна част от дълготрайните материални активи, които не се използват поради липса на работа.

Разходите за лихви през първото тримесечие на годината са в размер на 77 хил. лева. 66 хил. лв. са лихвите по ползваните банкови кредити от „ОББ“ АД. Няма начислени и платени лихви върху обединените и разсрочени публични задължения. Няма начислени и платени лихви по действащите лизингови договори. Останалите 11 хил. лв. са начислени лихви върху задължения към доставчици.

При влагането им в производството, материалните запаси се отчитат по тяхната историческа цена, която се идентифицира с доставната им стойност. Последната включва всички разходи, свързани с доставянето на стоково-материалните запаси до сегашното им местоположение и състояние. В дружеството е възприет метода на “средно претеглена цена” за изписване на стоково-материалните ценности.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което в дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасове по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за "Бесттехника ТМ-Радомир" ПАД са приети 390 хиляди нормочаса, или 97,5 хил. н/ч на тримесечие. Изработените през тримесечието 9,2 хиляди нормочаса съответстват на 9,4% от нормативно приетия производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности е 4 пъти по-лошо, отколкото през цялата 2009-та година.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, "Бесттехника ТМ-Радомир" прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 548 хил. лева и разходи 1 086 хил. лева се получава **счетоводна загуба** в размер на **-538 хил. лева**.

Ако не бяха намалените амортизации в следствие на „замразените“ ДМА, счетоводната загуба би била значително по-голяма.

След преобразуването на счетоводната печалба, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, се получава **финансов резултат след данъчно преобразуване, равен на нула**. На тази база **корпоративен данък не се дължи**.

Балансовата загуба е равна на счетоводната такава от -538 хил. лева.

4. Осигуровки и данъци

Данъкът върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС е превеждан редовно и в срок. За първо тримесечие на 2010 год. начисленият данък върху продажбите е 114 хил. лв. Начисленият ДДС за покупките е 65 хил. лв. Размерът на ДДС по вътрешнообщностните придобивания е 0 хил.лв. ДДС за внасяне от първо тримесечие е 49 хил. лева. В края на тримесечието ДДС за възстановяване е в размер на 481 хил. лв.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения са осчетоводявани редовно. Начислените като разходи през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 104 хил. лева. Чрез прихващане са издължени 93 хил. лева. През отчетния период задълженията към социалното осигуряване нараснаха с 11 хил. лева спрямо 31.12.2009 год. и към 31.03.2010 год. те са в размер на 2 486 хил. лева. По-голямата част от сумата е с настъпил падеж и е дължима. Част от нея е начислена върху неизплатените заплати за м. март 2010 год., както и върху възнагражденията за неизползвани отпуски, поради което не е с настъпил падеж.

Данъкът върху доходите е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв не е превеждан от началото на годината. Начисленият през тримесечието подоходен данък е в общ размер на 42 хил.лв. Като вземем предвид 757 хил. лв., дължими в края на 2009 година, към 31.03.2010 година дължимият такъв е 799 хил. лева.

През тримесечието са начислявани редовно **еднократните данъци**, както и **местните данъци и такси**, общо 2 хил. лева. Към 31.12.2010 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 23 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 31.03.2010 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	157 516	85,7%
• земи (терени)	216	0,1%
• сгради и конструкции	17 036	9,3%
• машини и оборудване	131 878	71,7%
• съоръжения	5 198	2,8%
• транспортни средства	229	0,1%
• други дълготрайни материални активи	22	0,0%
• разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2 937	1,6%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	0	0,0%
Дългосрочни финансови активи	11	0,0%
Материални запаси, в това число:	14 851	8,1%
• материали	4 925	2,7%
• продукция	2 484	1,4%
• стоки	3 809	2,1%
• незавършено производство	3 633	2,0%
Краткосрочни вземания, в това число:	11 500	6,3%
• вземания от клиенти и доставчици	3 642	2,0%
• вземания от свързани предприятия	3 981	2,2%
• предоставени аванси	1 479	0,8%
• данъци за възстановяване	530	0,3%
• други краткосрочни вземания	1 868	1,0%
Парични средства	21	0,0%
Разходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Актива	183 900	100,0%

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 165 406 хил. лева в края на първото тримесечие и не се променят спрямо началото на годината. Тази висока стойност е в резултат на извършената към 30.06.2009 год. преоценка по пазарна стойност. Общото увеличение в следствие на тази преоценка е със 128 552 хил. лева, в това число 124 986 хил. лева машини и оборудване и 3 566 лева съоръжения.

Набраното изхабяване към 31.03.2010 год. е 10 827 хил. лева. Балансовата (остатъчна) стойност на ДМА към 31.03.2010 год. е 154 579 хил. лева.

През първото тримесечие на 2010 год. отчетната стойност на ДМА не се променя.

През тримесечието не са заприходявани дълготрайните материални активи.

От дълготрайните материални активи, след преоценката, с най-голяма стойност са:

- Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност 133 854 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 131 878 хил. лева.
- Сградите и конструкциите - първоначална (отчетна) стойност 25 276 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 17 036 хил. лева;

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 0 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 11 хил. лева и се формират, както следва:

- 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в "МЕТЕКО" АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;
- 3 150 лева - акционерно участие с 3 150 акции (номинална стойност 3 150 лева) в "ТМ-София 99" АД, гр. София. Същите представляват 4,98% от капитала на дружеството;
- Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 31.03.2010 год. са в размер на 14 851 хил. лева, се формират от следните активи:

- Материали на склад - 4 925 хил. лева. Намалели са със 175 хил. лева в сравнение с началото на годината;
- Готова продукция - 2 484 хил. лева. Същата намалява с 260 хил. лева в сравнение с 31.12.2009 година;
- Незавършено производство - 3 633 хил. лева. Нараства с 226 хил. лева в сравнение с началото на годината, когато е 3 407 хил. лева;
- Стоките са в размер на 3 809 хил. лева и размерът им не се променя през тримесечието.

Наблюдава се намаление общо на материалните запаси спрямо края на 2009 г. с 209 хил. лв.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 31.03.2010 год. са в размер на 11 500 хил. лева, са намаляли с 490 хил. лева от началото на годината. Формират се от следните активи:

- Вземания от клиенти и доставчици – 3 642 хил. лева;
- Вземания от свързани предприятия – 3 981 хил. лева;
- Предоставени аванси – 1 479 хил. лева;
- Данъци за възстановяване - 530 хил. лева. Намаляли са с 287 хил. лева от началото на годината. Представяват предимно ДДС за възстановяване;
- Други краткосрочни вземания – 1 868 хил. лева. Същите намаляват с 236 хил. лева. Размерът им в края на тримесечието се формира от:
 - Вземания от клиенти по нефактур. приходи и др. дебитори – 1 381 хил. лв.;
 - Подотчетни лица - 463 хил. лева;
 - Разчети по застраховки – 24 хил. лева

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 31.03.2010 година:

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал	1 756	1,0%
Резерв от последващи оценки	115 697	62,9%
Резерви	19 478	10,6%
Финансов резултат, в това число:	124	0,1%
• неразпределена печалба от минали години	157	0,1%
• непокрита загуба от минали години	-33	0,0%
• текуща печалба/загуба	-538	-0,3%
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	23 389	12,7%
• задължения към финансови предприятия (лизинг)	2 368	1,3%
• задължения по търговски заеми (ЗУНК)	171	0,1%
• пасиви по отсрочени данъци	12 855	7,0%
• други дългосрочни задължения (обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви)	7 995	4,3%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	23 994	13,0%
• задължения към финансови предприятия - по кредити от "ОББ" АД	7 137	3,9%
• задължения към доставчици	5 215	2,8%
• задължения към свързани предприятия	2 804	1,5%
• получени аванси	2 850	1,5%
• задължения към персонала	2 494	1,4%
• задължения към осигурителни предприятия	2 486	1,4%

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
• данъчни задължения	848	0,5%
• други краткосрочни задължения	159	0,1%
• приходи за бъдещи периоди	1	0,0%
Сума на Пасива	183 900	100,0%

Като цяло **собственият капитал** на дружеството към 31.03.2010 г. е в размер на 136 517 хил. лв. спрямо 137 055 хил.лв. в началото на периода. Той намалява с 538 хил. лева в края на отчетния период, в резултат на отчетената загуба.

Резервите са на стойност 135 175 хил. лева, като не се променят в сравнение с началото на годината. Те са формирани както следва:

- Резервите от извършената в средата на 2009 год. преоценка са 115 697 хил. лева.
- Общите резерви са 19 105 хил. лева.
- Другите резерви са 373 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство.

Дългосрочните задължения не променят размера си през тримесечието и към 31.03.2010 год. са 23 389 хил. лева.

• Основната част от тях (7 995 хил. лева) представляват обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил.лв
- 2 368 хил. лева са задължения към лизингови компании във връзка с доставени машини, производствено оборудване и транспортни средства.
- Останалите 12 855 хил. лв. са пасиви по отсрочени данъци, начислени във връзка с преоценката на ДМА.

Краткосрочни задължения

Задълженията към "ОББ" АД са в размер на 7 137 хил. лева и са по договорените кредитна линия и инвестиционен кредит.

Задълженията към доставчици и клиенти и свързани предприятия през тримесечието намаляват от 11 044 хил. лева към 31.12.2009 год. на 10 869 хил. лева в края на периода. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици - 5 215 хил. лева спрямо 5 244 хил. лева в края на 2009 год.;
- Получени аванси от клиенти - 2 850 хил. лева. спрямо 2 970 хил. лева в края на 2009 год.;
- Получени аванси от свързани предприятия - 2 804 хил. лева. спрямо 2 830 хил. лева в края на 2009 год.

Задълженията към персонала са в размер на 2 494 хил. лева. Тази сума се формира от:

- Начислени заплати за месец март 2010 год. - 131 хил. лева;
- Неизплатени заплати за предходни месеци на 2010-та и 2009-та години – 1 913 хил. лева;
- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 84 хил. лева;
- Провизирани обезщетения за неизползван платен отпуск от минали години - 275 хил. лева;
- Провизирани обезщетения при пенсиониране - 84 хил. лева;
- Депонирани заплати - 7 хил. лева.

Задълженията към социалното осигуряване към 31.03.2010 год. са 2 486 хил. лева, включително начислените върху заплатите за март 2010 година, които не са с настъпил падеж.

Данъчните задължения от началото на годината намаляха със 126 хил. лева и към 31.03.2010 год. същите са 848 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 799 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 26 хил. лева;
- Други - 23 хил. лева;

Другите краткосрочни задължения в размер на 159 хил. лева се формират от:

- Задължения по лихви - 85 хил. лева;
- Други кредитори - 38 хил. лева;
- Разчети с митници - 1 хил. лева;
- Задължения по съдебни спорове - 35 хил. лева.

6. Парични потоци

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет се отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, в резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движение на паричните средства през първо тримесечие на 2010 година

Налични парични средства в началото на периода	21	хил. лв
Парични постъпления през периода	815	хил. лв
Парични плащания през периода	815	хил. лв
Налични парични средства в края на периода	21	хил. лв

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток

Паричните постъпления през периода представляват основно плащания от клиенти - 815 хил. лева.

Плащания

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток:

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	550	67,48%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	188	23,07%
Платени лихви, такси, комисионни по заеми с инвестиционно предназначение	50	6,13%
Други финансови плащания	27	3,31%
Всичко плащания	815	100,00%

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{рпп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{-538}{2\,192} = -0,245$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{рск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{-538}{136\,517} = -0,004$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{рп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{-538}{47\,382} = -0,011$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{-538}{183\,900} = -0,003$$

Коефициентите на рентабилност се изчисляват обикновено на годишна база за пълен отчетен период и съгласно изискванията на икономическата теория следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,05 за добре работещо предприятие. Коефициентите на рентабилност са положителни величини, когато финансовият резултат е печалба, и показват темповете на възвращаемост на капитала.

Коефициентите на рентабилност на дружеството за първото тримесечие на 2010 г. са силно влошени спрямо предходната година. Това се дължи от една страна на отчетената загуба и от друга на преоценката на дълготрайните активи на дружеството в средата на 2009 година.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ep} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{548}{1\,086} = 0,505$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{ep} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{1\,086}{548} = 1,982$$

Коефициентите на ефективност са влошени спрямо тези от 2009 година, когато бяха съответно 1,002 и 0,998. Коефициентът на ефективност на приходите от обичайната дейност следва да бъде със стойност не по-голяма от 0,95 според икономическите изисквания за добре работещо предприятие.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{ол} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{26\,373}{23\,993} = 1,10$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{бл} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{11\,521}{23\,993} = 0,48$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{\text{нл}} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{21}{23\,993} = 0,0009$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{\text{ал}} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{21}{23\,993} = 0,0009$$

Коефициентът на обща ликвидност е доста по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00. Същият почти се запазва на равнището от 2009 год., когато е със стойност 1,11.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,49. Към 31.03.2010 год. същият става на 0,48.

Г. Показатели за финансова автономност

Показателите за финансова автономност са количествени характеристики на степента на финансовата независимост на предприятието от кредиторите.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{\text{плс}} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{136\,517}{47\,382} = 2,881$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_z = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{47\,382}{136\,517} = 0,347$$

Получените коефициенти почти запазват равнището си от 2009 год., когато са съответно 2,864 и 0,349. Коефициентът на платежоспособност следва да бъде със стойност не по-малка от 0,5 съгласно икономическата теория.

Д. Показатели за обръщаемост на материалните запаси

Показателите за обръщаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$В_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукция}} = \frac{14\,956 \times 360}{1\,188} = 4\,532 \text{ дни}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Нетния размер на приходите от продажби на продукция е получен чрез проста екстраполация на тримесечния резултат (умножава се по 4), с цел съпоставимост с предишния отчетен период.

Този показател е неблагоприятен за предприятието и се влошава значително в сравнение с предходната година, когато времето за един оборот е 429 дни.

От друга страна, следва да се има предвид, че дългият производствен цикъл е обективно обусловен от характера на продукцията, а оттам и обръщаемостта на материалните запаси е малка.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$Б_{\text{ОМЗ}} = \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукция}}{\text{Средна наличност на материалните запаси}} = \frac{1\,188}{14\,956} = 0,08$$

Този показател характеризира обръщаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава десетократно спрямо предходната година, когато същият е 0,84.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите от продажби на продукция.

$$З_{\text{МЗ}} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукция}} = \frac{14\,956}{1\,188} = 12,59$$

Показателят се влошава значително в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 1,19.

Е. Показатели за маржове на база печалба на различни етапи.

Показателите за маржове на база печалба отразяват съотношението на различните видове печалба към различните видове приходи.

а) EBITDA марж

EBITDA представлява печалбата от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации (изключват се финансовите приходи и разходи)

$$K_{\text{ебитда}} = \frac{\text{Печалба от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{-157}{548} = -28,6\%$$

За да е ефективно едно дружество и да може да реализира относително добра възвръщаемост, този показател би следвало да бъде не по-малък от 25%.

б) EBT марж

EBT представлява печалбата от цялата дейност, преди облагането с данъци

$$K_{\text{ебт}} = \frac{\text{Печалба от цялата дейност, преди облагането с данъци}}{\text{Приходи от дейността}} = \frac{-538}{548} = -98,2\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 5%.

в) EAT марж

EAT представлява печалбата от цялата дейност, след облагането с данъци

$$K_{\text{еат}} = \frac{\text{Печалба, след облагане с данъци}}{\text{Приходи от дейността}} = \frac{-538}{548} = -98,2\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 4,5%.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 31.03.2010 година.

8.1. Изменение на вземанията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	31.03.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 160	5 121	-39
1.1.	Вземания от клиенти	3 680	3 642	-38
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 480	1 479	-1
2	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 981	72
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 981	72
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
I.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 069	9 102	33
I.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	7 589	7 623	34
I.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 480	1 479	-1

Вземанията на дружеството от клиенти намаляват с 38 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици - с 1 хил. лева. Вземанията от свързани предприятия нарастват със 72 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения нарастват с 33 хил. лева от началото на годината.

8.2. Намаляване на задълженията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	31.03.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	8 214	8 065	-149
11.1.	Задължения към доставчици	5 244	5 215	-29
11.2.	Получени аванси от клиенти	2 970	2 850	-120
12	Задълженията към свързани предприятия	2 830	2 804	-26
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	492	591	99
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	2 338	2 213	-125
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	11 044	10 869	-175

№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	31.03.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 736	5 806	70
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	5 308	5 063	-245

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения намаляват със 175 хил. лева и стават 10 869 хил. лева, срещу 11 044 хил. лева в началото на годината. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукцията на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране. Тези три компонента са в общ размер от 11 042 хил. лева.

Именно продължителността на производствения цикъл в дружеството обуславя големите размери както на материалните запаси, така и на стоящите срещу тях задължения към търговски контрагенти:

➤ Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. В края на тримесечието те са 4 925 хил. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са близо 1,0 млн. лева. Остават 4 000 хил. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

➤ Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоманените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. В края на тримесечието същото е в размер на 3 633 хил. лева;

➤ Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукция на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 2 484 хил. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал около 10 млн. лева към 31.03.2010 година. Сумата включва предимно направените разходи по спрените от клиенти поръчки в резултат на кризата. Не се включват обездвижените материални запаси.

8.3 Печалба

В края на първото тримесечие от 2010 година дружеството отчита загуба от 538 хил. лева. За предходната 2009 година имаме счетоводна печалба в размер на 44 хил. лева и балансова печалба от 157 хил. лева.

Основната причина за загубата е намалялото производство в резултат на световната икономическа криза. На второ място са спрените от клиентите поръчки, поради замразяване на инвестиционните обекти от крайните клиенти. Това води до блокиране на оборотни средства под формата на материални запаси. Третата причина е дългия производствен цикъл на преобладаващата част от изделията. В процеса на производствената дейност (посочените в горната точка три етапа) тези изделия се отчитат само със своята производствена себестойност. Тя включва преките разходи за материали и труд + общопроизводствените

разходи. При формирането на цената участват още административните разходи, финансовите разходи и печалбата. Вземайки предвид и тази група финансови елементи, формирайки продажната цена, следва срещу ангажираните в производството 10,0 млн. лева (включително спрените поръчки), да бъдат получени около 15,0 млн. лева от готова проукия, което би увеличило многократно печалбата на дружеството.

Изключително важна причина за негативния краен финансов резултат е рестриктивната политика на обслужващата ни банка. Има се предвид отказът на ОББ да издава банкови гаранции на дружеството ни. На 12-ти февруари 2010 година беше подписан договор с Атомстройекспорт за производство на два броя транспортни шлюзове на стойност 8,2 млн. евро, предназначени за АЕЦ. Съгласно условията на договора, клиентът ни извършва авансово плащане срещу издадена банкова гаранция. Необяснимо за нас ОББ отказва издаването на такава гаранция, което лишава дружеството от оборотни средства, необходими за закупуване на материалите и започване на производството.

9. Основен капитал

Брой регистрирани акции - 1 755 764

Брой платени акции - 1 755 764

Номинална стойност на една акция - 1 лев

Права, преференции и ограничения - Няма особености

Ограничения при разпределянето на дивидентите и увеличаването на капитала - няма ограничения.

Няма изкупени собствени акции. Няма акции, държани от дъщерни или асоциирани предприятия.

Разпределението на собствеността на акциите към 31.03.2010 год. няма съществена разлика с края на 2009 год., а именно:

Акционери	Брой акции	Дял в %
“Бесттехника и Ко” ООД, гр. София	1 387 498	79,03%
“ТМ-София 99” АД, гр.София	87 000	4,96%
ЕТ “Денис-Елена Коцева”, гр. София	85 000	4,84%
„Галакси Пропърти Груп” ООД	63 668	3,63%
“Първа инвестиционна банка” АД	14 852	0,84%
Други юридически лица	775	0,04%
Индивидуални акционери	116 971	6,66%
Всичко	1 755 764	100,00%

Пазарната цена на една акция, среднопретеглено, за първото тримесечие на 2010 година, е 7,05 лева.

10. Персонал, производителност и заплащане

10.1. Численост на персонала

Средносписъчният брой на персонала за първо тримесечие на 2010 год. е 318 човека, от които 111 основни производствени работници, работещи на трудови норми. Спрямо средносписъчния брой на персонала за предходната 2009 година същият е намалял с 91 човека.

Като цяло движението на персонала през първо тримесечие на 2010 год. е посочено в долната таблица.

Категория персонал	Численост на 01.01.2010г.	Постъпили през I-во тримесечие	Напуснали през I-во тримесечие	Численост на 31.03.2010г.	Средно-списъчен състав
Основни нормени работници	122	0	7	115	111
Ненормен персонал	212	8	11	209	207
Персонал - общо	334	8	18	324	318

Изменението на числеността по месеци е дадено на следващата графика.

От посочените данни се вижда, че общата числеността на персонала продължава да намалява и през м.февруари. През м.март се увеличава с 3-ма души. При основните производствени работници числеността се задържа на ниво от 109 броя през месеците февруари и март.

Разпределението на напусналите по причини е дадено в следващата таблица:

Основание за прекратяване на трудовия договор	Брой
По молба на лицата - чл. 325, т. 1 от КТ	4
По молба на лицата с предизвестие - чл. 327, т. 2 от КТ	14
ВСИЧКО	18

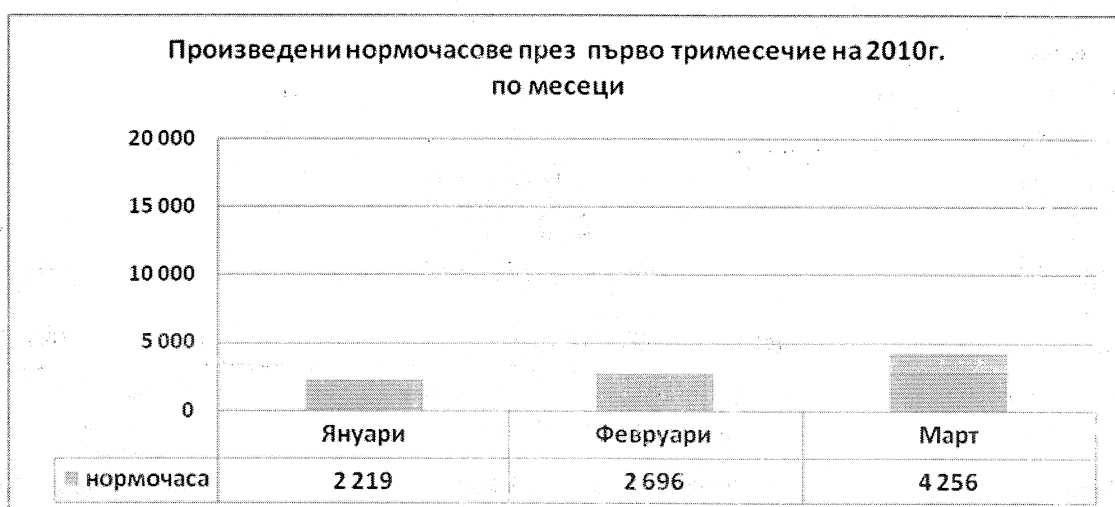
10.2. Производство в нормочасове

Изработените нормочасове за цялата 2009 година са 140 хиляди. Средномесечното производство де равнява на 11 745 нормочаса.

Изработените нормочасове за първо тримесечие на 2010 година са 9 хиляди. Средномесечното производство се равнява на 3 057 нормочаса.

Изчислено на годишна база намалението е с 26.03%.

Изработените нормочасове през отделните месеци са посочени по-долу.

10.3. Производителност

Произведените нормочасове от един действително работил нормен работник са 49 н/ч средномесечно за първо тримесечие на 2010 година.

В графиката по-долу са посочени произведените н/ч от един работник по месеци.

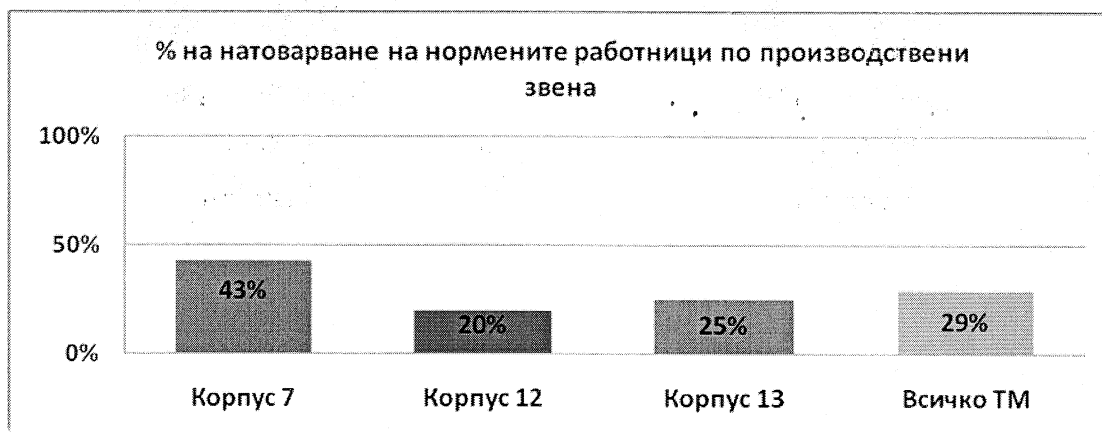
Този показател се е влошил в сравнение с 2009 година, през която произведените нормочасове от един присъствен работник са средномесечно 107 нормочаса.

Използваемостта на работното време на основните нормени работници е 29%, изчислена като съотношение между отработените нормочасове и присъствените човекочасове.

На следващата графиката е посочено натоварването в % на нормените работници по месеци.

На долната графика е показано натоварването в процент по производствени корпуси и звена през първо тримесечие на 2010 година. При механообработващите дейности и през първо тримесечие на 2010 година съотношението между норма и човеко-часа е по-благоприятно в сравнение със заваръчно-монтажните дейности.

10.4. Заплащане

През 2009 година средната заплата е 901 лева. През първо тримесечие на 2010 година същата е 460 лева. Намалението на средната работна заплата е в резултат на обвързаността ѝ с произведените нормочасове и въведени 4-ри таков работен ден за ненормения персонал.